

«Αρχαίοι μύθοι και σύγχρονη πραγματικότητα»

Πρακτικά κατασκήνωσης-σεμιναρίου Σπέτσες 2007

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Μαίρη Καλδή

Αθήνα Αύγουστος 2008

ISBN 978-960-98466-0-8

Εξώφυλλο-Σελιδοποίηση: Μαίρη Καλδή

Φωτογραφία εξωφύλλου: Μιχάλης Παπανούσης

© ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τηλ/Φαξ 2106564109, 210-6541600

Email: theatro@theatroedu.gr

www.TheatroEdu.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Οργάνωση
- **Αρχαίοι μύθοι & σύγχρονη πραγματικότητα**
προλεγόμενα της έκδοσης
- **«Τρωάδες - ο ξεριζωμός»**
εργαστήριο με τον Γιώργο Μπινιάρη & τη Μαργαρίτα Μάντακα
- **«Σίσυφος, σύγχρονες παραλλαγές»**
εργαστήριο με τον Martin Scharnhorst
- **«Δος μοι τούτον τον ξένον»**
εργαστήριο με τον Τάκη Τζαμαργιά
- **«Από το μύθο στο θρύλο: Η εξέλιξη του κοινόχρηστου μύθου στο θέατρο και τον κινηματογράφο»**
εισηγήτρια Τζωρτζίνα Κακουδάκη
- **Παράρτημα:** Βιογραφικά εισηγητών / εμπνευστών

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Τον Αύγουστο του 2007 έγινε στις Σπέτσες η 6^η Θεατρική Καλοκαιρινή Κατασκήνωση με θέμα “Αρχαίοι μύθοι και σύγχρονη πραγματικότητα”, όπου μελετήσαμε δημιουργικά τους μύθους του Σίσυφου, της Μήδειας, της Φαίδρας και του Ιππόλυτου, και ζωντανέψαμε σκηνές από τις *Τρωάδες* του Ευριπίδη διερευνώντας την επικαιρότητα των μύθων. Οι αρχαίοι μύθοι έκρυβαν χίλια μυστικά. Η σύγχρονη πραγματικότητα, όμως, έβραζε κυριολεκτικά. Το καλοκαίρι έφθανε στο τέλος του μέσα σε φλόγες. Η Ελλάδα καίγεται απ’ άκρη σ’ άκρη και στάχτες γέμιζαν τον ουρανό. Στην Αναργύρειο Κοργιαλένιο Σχολή έφθαναν οι ταξιδιώτες σα χαμένοι, γιατί κανείς δεν μπορούσε να πιστέψει το μέγεθος της καταστροφής. Ακολουθήσαμε το πρόγραμμα, αλλά η πραγματικότητα προσπαθούσε να διεισδύσει από παντού και διαπερνούσε όσα γίνονταν εκεί.

*Τα ερείπια αυτά δεν είναι της Τροίας
βασιλιάδες της Τροίας δεν είμαστε πια....*

Παρολαυτά κάθε ομάδα είχε δημιουργήσει τον κύκλο της και οι πρώτες γνωριμίες είχαν οδηγήσει σε καινούργιες φιλίες, φλερτ και καλοκαιρινά παιχνίδια. Ο Σίσυφος είχε δημιουργήσει μια ολόκληρη πόλη και όλα δούλευαν ρολόι, ώσπου τελείωσε το νερό. Οι πολίτες εξαγριώθηκαν αλλά τους έπεισε πάλι να τον ακούσουν. Είχε τη λογική του, το status του, που ολοένα ανέβαινε, ενώ εμείς πηγαίναμε όλο και πιο χαμηλά, κάθε μέρα μες το χώμα να σερνόμαστε. Ο Martin Scharnhorst κατηύθυνε τις εξελίξεις και οι ρόλοι παίζονταν με ακρίβεια, αν ξεχάσουμε τις νυχτερινές συνωμοσίες στην παραλία και τις κιθάρες. Ο Σίσυφος ξέφευγε πάντα από το θάνατο κοροϊδεύοντας θεούς και θνητούς.

Στο βάθος του δάσους ακούγονταν απαγγελίες. Ψηλαφητά προχωρώντας στίχο-στίχο μελετούσαν τα κείμενα με την καθοδήγηση του Γιώργου Μπινιάρη, κραυγάζοντας τα σκληρά σύμφωνα και ανοίγοντας τα φωνήεντα ως τον ουρανό. Με την πλάτη στο πάτωμα ανασαίνανε τους στίχους, τρέχανε από ‘δω και από ‘κει, όπου ακούγανε μια κραυγή και πετούσαν μαντήλια στα σύννεφα ανάλογα με τις πρωτότυπες διαθέσεις της Μαργαρίτας Μάντακα. Όλοι προσπαθούσαν να καταλάβουν τι σημασία είχε αυτός ο θεόρατος Δούρειος Ίππος που γυάλιζε στην αυλή.

Μία μέρα ένα κύμα προσφύγων κατέφυγε στο νησί μας. Εμφανίστηκαν το απόγευμα ο καθένας με την κούτα του και τα λιγοστά του πολύτιμα υπάρχοντα, ένα ρολόι, ένα γράμμα, ένα μαντήλι... Οι γυναίκες κλαίγανε και φωνάζανε ότι θα τις πάρουνε σκλάβες. Οι μανάδες θρηνούσαν τα σκοτωμένα παιδιά τους. Ο Τάκης Τζαμαργιάς έσερνε το χορό δημιουργώντας κύκλους –τον έναν μέσα στον άλλον– μικρούς χώρους παρηγοριάς για να απλώσει ο καθένας τις αναμνήσεις του και να ξεχάσει το κάψιμο της Τροίας.

Κάτω απ’ τα δέντρα σε έναν αμφίσημο χωρόχρονο ξαναζωντάνευαν τις νύχτες οι αρχαίοι μύθοι σε ασπρόμαυρη εκτέλεση, με τη Τζωρτζίνα Κακουδάκη να ερμηνεύει αγάπες που δεν ζήσανε πολύ, καθώς η Φαίδρα-Μελίνα εξομολογούνταν τον έρωτά της στον Άντονι και η προδομένη Μήδεια-Κάλλας εκδικιόταν τον Ιάσωνα.

Η τελευταία νύχτα ήταν δύσκολη. Είχε έρθει πολύς κόσμος αλαφιασμένος από τις άσβηστες ακόμα φωτιές και μουρμούριζε “Εσείς εδώ είστε αλλού! Δεν μπορείτε να καταλάβετε. Είναι σαν πόλεμος αυτό που συμβαίνει!” Μόλις έπεσε ο ήλιος, είδαμε μπροστά στο επιβλητικό παλιό κτίριο εικόνες από την ιστορία του Σίσυφου. Ζήσαμε το μακρύ ταξίδι του προς την κορυφή και μετά την πτώση, που τον έστησε μόνο του ενάντια στο ενωμένο σώμα της ομάδας, ενάντια στον βράχο που κυλάει αέναα προς τα πίσω, ενάντια στην μοίρα του θνητού.

Μετά ακολουθήσαμε το караβάνι των προσφύγων ακούγοντας τα γράμματα τους προς την πατρίδα και φθάσαμε στη δική τους φτωχική σκηνή. Απελπισμένοι φώναζαν, τραγουδούσαν και θρηνούσαν για την καταστροφή της Τροίας, το θάνατο των δικών τους κηδεύοντας τελετουργικά τη νεκρή τους Τρωάδα.

Η τελευταία ομάδα μας πήρε απ’ το χέρι στο μικρό ξέφωτο, όπου κήδεψαν τον αθώο Αστυνάκτα ψέλνοντας τους αρχαίους φθόγγους. Ένας τεράστιος κύκλος μας έκλεισε όλους καθώς το σκοτάδι έπεφτε πυκνό. Λαμπύριζαν μικρές σπίθες στα δακρυσμένα μάτια μας, την ώρα που τραγουδούσαμε την Ιστορία του Κεμάλ: *Με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί...*

Αλλόκοτο καλοκαίρι με φωτιές και αληθινούς νεκρούς. Προσπαθήσαμε να ξεπεράσουμε τα όρια των καθορισμένων ρόλων, να πάμε κόντρα στα δεδομένα, να χτίσουμε εκεί που όλα γκρεμίζονταν, να ονειρευτούμε μια ζωή ελεύθερη και δημιουργική. Γυρίσαμε πίσω φορτισμένοι με χίλιες δυο εικόνες και λόγια αρχαία μα ολοζώντανα.

Αφήνουμε τον Σίσυφο στους πρόποδες του βουνού. Πάντα ξαναβρίσκει κανείς το φορτίο του. Ο Σίσυφος, όμως, συμβολίζει την ανώτερη πίστη που αρνιέται τους θεούς και ανυψώνει τους βράχους. Αυτό το σύμπαν αδέσποτο στο εξής, δεν του φαίνεται άκαρπο ούτε μάταιο. Ο κάθε κόκκος της πέτρας, η κάθε λάμψη του γεμάτου νύχτα βουνού πλάθει μονάχα γι αυτόν την μορφή ενός κόσμου. Ακόμα κι ο ίδιος ο αγώνας προς την κορυφή φτάνει για να γεμίσει μια ανθρώπινη καρδιά. Πρέπει να φανταστούμε τον Σίσυφο ευτυχισμένο.

Αλμπερ Καμύ, *Ο μύθος του Σίσυφου*, 1969

*Οι λέξεις φαίνε. Αυτές
ενθάρρυναν τα πράγματα σιγά
σιγά ν’ αρχίσουν να συμβαίνουν.*
Κική Δημουλά, *Ενός λεπτού μαζί*, 1998

Μαίρη Καλδή
Αύγουστος 2007

Το ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ είναι επιστημονική ένωση για την προώθηση του θεάτρου, του θεατρικού παιχνιδιού, του εκπαιδευτικού δράματος και γενικά των παραστατικών τεχνών στην εκπαίδευση (τυπική ή μη τυπική). Είναι τακτικό μέλος και εκπροσωπεί την Ελλάδα στον Διεθνή Οργανισμό για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (International Drama/Theatre & Education Association – IDEΑ). Διαθέτει παραρτήματα-γραφεία σε πολλές περιοχές της χώρας. Πληροφορίες www.TheatroEdu.gr